

Ča je to? Zagonetke otrgnute zaboravu

Karmen Uljanić, odgajateljica savjetnica
Dječji vrtić 'Neven',
Područni odjel Rovinjsko Selo, Rovinj

Jedan od najdjelotvornijih načina dočaravanja tradicije i posebnosti baštine zavičaja u vrtiću jest omogućiti djeci da slušaju priče starijih osoba iz zajednice. Zahvaljujući dobroj suradnji odgajateljica dječjeg vrtića s najstarijom mještankom Rovinjskog Sela, 91-godišnjom Olgom Pokrajac, dvadeset narodnih zagonetki otrgnuto je zaboravu.

Interes za zagonetke

Kad je gospođa Olga prvi put došla u vrtić i ispričavala djeci tradicijsku priču 'O tovaru, breku, petehu i mačku', fascinacija pričom u kojoj se sve vrtjelo oko broja četiri, kao i činjenica da je zagonetka stara 80 godina i potječe iz njezina djetinjstva, bili su dovoljan poticaj da se djeca iznimno zainteresiraju za zagonetke.

'Četiri zdo četiri.

Četiri čeka četiri.

Četiri ne dojde.

Četiri gre čja.

Četiri ustane.'

Na kraju je teta Olga postavila značajno, sugestivno pitanje 'Ča je to?' po kojem smo kasnije dali naziv našoj slikovnici. Djeca su se s velikim interesom uključila u otkrivanje odgonetke, a pomagala im je i gospođa Olga poticajnim pitanjima: 'Ki ima četiri noge a sidiš na njoj?' – naravno znali su da

Slikovnica Ča je to? Što je to? koja uključuje i interaktivni CD nastala je kao rezultat rada

je to stolac. Oduševljena otkrivanjem rješenja zagonetke, djeca su tražila od gospođe Olge da im postavi još koju zagonetku pa su uslijedile one o klipku kukuruza, bačvi i zecu. Zamolili smo tetu Olgu da dođe još koji put postavljati zagonetke. Djeca ih rado postavljaju roditeljima i vesele se kad im mogu pomoći u odgonetanju. Dominik M. izradio je knjigu – radni listić za odgonetanje zagonetki koje nam je ispričala gospođa Olga, na način da se rješenje dobije popunjavanjem praznih kvadratića početnim slovima sa slike. Gospođa Olga nas poziva svaki put kad se sjeti još nekih zagonetki, a mi ih odlazimo zapisati. U igri pogađanja osmislili smo da djeca rješenja zagonetki ne izgovaraju već nacrtaju te tako dobivamo vrlo lijepe ilustracije. U znak zahvalnosti gospođi Olgi odlučili smo za 91. rođendan napraviti knjigu zagonetki s dječjim ilustracijama.

Mladen Kušec u našem vrtiću

Predstavljajući novu knjigu 'Vrlo rijetke zagonetke', književnik Mladen Kušec postavio je djeci nekoliko zagonetki koje su ona s lakoćom odgonetnula. Na Dominikovo pitanje mogu li i književniku djeca postaviti neke, Mladen Kušec ih je s pažnjom poslušao. Djeca su spremno stajala s ilustracijama i drugim pomagalima kako bi mu pomogla odgonetnuti rješenje. Tako je Dominik iza leđa sakrio klip kukuruza kako bi objasnio zagonetku: 'Najprije ga suču, pa mu pogule lase, pa ga zavežu pa ga zavise. Ča je to?' Oduševljen, Mladen Kušec zamolio je da ga upoznamo s gospođom Olgom

kako bi zapisao neke od zagonetki, na što smo mu pokazali materijal kojeg smo mjesecima stvarali. Ubrzo zatim gostovali smo u emisiji 'Djeca u nama' Televizije Istra. Djeca su prilikom snimanja emisije samoinicijativno počela voditeljici pričati o zagonetkama kojoj su se zagonetke jako svidjele te je emisiju kasnije započela našom zagonetkom o bačvi.

Olgin 91. rođendan

U znak zahvalnosti za veliki angažman koji je provela s djecom, uz nazočnost djece, roditelja i gostiju, u vrtiću smo proslavili 91. rođendan gospođe Olge. Uz pomoć suradnika strukovne škole 'Eugena Kumičića' iz Rovinja, organizirali smo pravu proslavu uz prigodnu tortu. Multimedijalni prikaz njezinih fotografija od djetinjstva do danas posebno je razveselio slavljenicu. Na samom slavlju, gospođa Olga se prisjetila još nekih zagonetki iz djetinjstva, tako da ih sada imamo dvadeset.

Dječje poduzetništvo i novi mediji

Naš stalni suradnik, student likovnog dizajna Noel Šuran, uputio nas je da bi bilo dobro, budući je knjižica vezana uz tradicijsku baštinu, načiniti ilustracije tehnikom grataža. Uz veliku dječju motiviranost i trud nastale su bogate ilustracije. Zahvaljujući stalnom interesu djece za računalne igrice, došli smo na ideju kako bi bilo dobro da uz slikovnicu napravimo i CD s igricama kojima bismo odgonetali zagonetke. Rasprava o sadržaju budućeg CD-a donijela je brojne nove ideje. Dominik M. je predložio da se napravi pospremalica slova odgonetki na

način da se pomiješana slova klikom miša spremaju na određeno mjesto. Dominik A. dosjetio se da bi pozitivno rješenje trebalo biti popraćeno glasovnom potvrdom: 'Bravo!' Antonio je predložio da osmislimo i bojanke kojima će se rješenje pojaviti tek kad se dovrši bojanje slike. Sljedećih dana djeca su donosila različite CD-ove s igricama koje smo istraživali. Tražeći programera koji nam može dati upute o izradi CD-a, obratili smo se gospođi Martan, programerki interaktivnih CD-ova iz tvrtke 'Artmedia' iz Varaždina. Definirali smo 5 vrsta igara koje će se naći na CD-u (tangram, bojanica, spajalica, memory i puzzle) te dječje ilustracije koje će biti uvrštene. U suradnji s roditeljima koji rade u grafičkoj djelatnosti nabavili smo specijalnu vrstu kartona za ilustracije i nove flomastere s 36 nijansi boja i različite debljine. Neobična sredstva, novi materijali i velika motivacije djece daju vrlo kreativne ilustracije za budući interaktivni CD. Antonio, koji je prvi ilustrirao tom tehnikom zagonetku 'Mačka i pršut' i kombinacijom boja dobio vrlo kreativan rad, motivirao je i drugu djecu da pokušaju na nov način 'slikati' flomasterima. Oduševljen originalnošću dječjih radova, Noel Šuran promijenio je prvotnu ideju za ilustraciju slikovnice gratažem. Umjesto grataža našu slikovnicu oslikali flomasterima, te odlučili da slikovnica sadrži zagonetan način otvaranja stranica, poput igre kojom će djeca moći poigrati pri traženju odgonetki. Dominik M. je potpuno samostalno skenirao radove za memory i bojanke te pomagao u pripremi slikovnice. Djevojčice Ana i Nikolina napravile su pripremu za bojanke-skrivalice; najprije bi nacrtale predmet – rješenje zagonetke, a potom ga fotokopirale i na kopiji dodavale šare kako bi prikri- le odgovor. Potaknuti Dominikovom idejom o zvučnoj podlozi memoryja, snimili smo gospođu Olgu kako izgovara pojam na čakavštini, dok djeca isti pojam izgovaraju na književnom, štokavskom narječju. CD je popraćen i glazbom koju je skladala Natalija Banov u istarskoj ljestvici i Marijinim

'Bravo' kod rješenja zagonetke. Katja Krizmanić je napravila grafičku i računalnu pripremu, što nije bilo nimalo jednostavno jer smo slikovnicu napravili u obliku premetaljke. Svaki je dječji rad trebalo rezati da se dobiju 3 djela slike, te isti ispremiješati na način da se kod okretanja stranice poklope kako bi se našlo rješenje zagonetki. Traženje tiskare i objašnjavanja što želimo nije bilo tako jednostavno. Gotovo nitko nije razumio što želimo,

Slikovnica premetaljka

kakva je to knjiga-premetaljka s dvostrukim rezanim stranicama. Nismo odustajali – bili smo uporni i našli tiskaru koja ima stručnjaka koji je isprve odmah razumio što želimo: grafičkog inženjera, Borisa Mikuša iz tiskare 'Naša djeca' u Zagrebu. Pored toga dao nam je i najpovoljniju cijenu i sve korektno odradio te kao i gđa. Mirjana Martan iz 'Artmedie', postao veliki prijatelj našeg vrtića. Naravno, bez financijske potpore Grada Rovinja ne bismo uspjeli pokazati što smo napravili.

Djeca predstavljaju

Na kraju pedagoške godine, u sklopu završne svečanosti, organizirana je promocija slikovnice i tom je prigodom gospođa Olga dobila svoj rođendanski primjerak. Ne znamo tko je bio više uzbuđen: djeca, odgajatelji, suradnici ili naša Olga? Ono što je ovu večer činilo posebnom i drukčijom od svih drugih, bilo je upravo to da je na njoj bila prisutna najstarija mještanka Rovinskog Sela bez koje bi naša djeca bila uskraćena za predivne trenutke njezinog sugestivnog pričanja priča i zagonetki koje je sačuvala iz vremena njezina djetinjstva. Na promociji smo uz uključivanje djece, roditelja i gostiju kroz mali kviz, odigrali neke od igara s CD-a tražeći rješenje zagonetki. Gradonačelnika smo pozvali u igru da vidimo rješava li naše zagonetke jednako dobro kao one gradske te je zajedno s još jednim tatom tražio rješenje u slikovnici premetaljki. Svima na promociji poklonili smo slikovnicu i CD. Novine i televizija sa zanimanjem i uvažavanjem popratili su ovaj projekt i odali mu priznanje, kao i recenzenti – stručnjaci: etnolozi, dijalektolozi i pedagozi.

Za kraj

Ovim smo projektom dokazali da modernizacija života i nove tehnologije ne moraju značiti prekid s tradicijskim vrijednostima, već mogu odlično poslužiti za njihovo očuvanje i prijenos novim naraštajima na suvremen način, kao i da međugeneracijske različitosti mogu biti nepresušan izvor zajedničkih aktivnosti.

1 ČETIRI HODAJU

2 DVA SLUŠAJU

3 DVA GLEDAJU

4 DVA MJERE KAO DA ĆE OPALITI IZ PUŠKE

5 ČETIRI ZVONE

6 JEDAN ZVEČI

ŠTO JE TO?

